Súd:	Okresný súd Prešov
Spisová značka:	14C/298/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu:	8114222978
Dátum vydania rozhodnutia:	26. 10. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ:	JUDr. Eduard Valenčin
ECLI:	ECLI:SK:OSPO:2016:8114222978.6

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Prešov sudcom JUDr. Eduardom Valenčinom v právnej veci žalobcov v 1. rade: M. J., C.. XX.X.XXXX, bytom T. C. XX, S., v 2. rade: S.. H. J., C.. XX.X.XXXX, bytom T. C. XX, S., v 3. rade: B.. X.. M. J., C.. XX.X.XXXX, bytom I. XX, I., žalobcovia v 1. až 3. rade právne zastúpení JUDr. Petrom Frankom, advokátom so sídlom Popradská 82, Košice, proti žalovanému: Kooperativa poisťovňa, a.s. Vienna Insurance Group, Štefanovičova 4, Bratislava, IČO: 00 585 441, v konaní o náhradu nemajetkovej ujmy takto

r o z h o d o l :

I. žalovaný je p o v i n n ý zaplatiť žalobcovi v 1. rade sumu 10.000 EUR, v lehote 3 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku,

II. žalovaný je p o v i n n ý zaplatiť žalobkyni v 2. rade sumu 7.000 EUR, v lehote 3 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku,

III. žalovaný je p o v i n n ý zaplatiť žalobcovi v 3. rade sumu 8.000 EUR, v lehote 3 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku,

IV. v prevyšujúcej časti žalobu z a m i e t a ,

V. p r i z n á v a žalovanému nárok na náhradu trov konania voči žalobcom v 1. až 3. rade v rozsahu 66,66 %.

o d ô v o d n e n i e :

Žalobou súdu podanou dňa 18.8.2014 navrhli žalobcovia uložiť žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi v 1. rade sumu 60.000 EUR a žalobcom v 2. a 3. rade každému po 45.000 EUR a taktiež nahradiť trovy konania. V rámci žaloby žalobcovia poukázali na to, že dňa 17.8.2012 došlo pri dopravnej nehode k usmrteniu manželky žalobcu v 1. rade a matky žalobcov v 2. a 3. rade, ktorú zavinil Y.. B. U., ktorého Okresný súd Prešov vo veci sp. zn. 2T/42/2013 uznal vinným zo spáchania prečinu usmrtenia podľa § 149 ods. 1, ods. 2 písm. a) Tr. zákona v jednočinnom súbehu s prečinom ublíženia na zdraví podľa § 157 ods. 1, ods. 2 písm. a) Tr. zákona, ktorý spáchal tak, že: dňa 17.8.2012 v čase o 06.20 hod. v Prešove viedol v ľavom jazdnom pruhu po ul. Masarykovej v smere do centra mesta osobné motorové vozidlo zn. Š. L., K.: M.-XXX J., vozidlo viedol vyššou rýchlosťou ako bola dovolená a v dôsledku nepozornej jazdy zrazil chodkyne Ľ. J., C.. X.X.XXXX a B. Q., C.. X.X.XXXX prechádzajúce vedľa seba kolmo cez priechod pre chodcov z pravej strany v smere jazdy vozidla aj napriek tomu, že v pravom jazdnom pruhu pred priechodom pre chodcov zastavili vozidlá, pričom Ľ. J. utrpela zranenie, ktorému podľahla a B. Q. utrpela zlomeniny hornej časti ľavej píšťaly a hlavičky ihlice s minimálnym posunom úlomkov s dobou liečenia a práceneschopnosťou 6 - 7 mesiacov. Z uvedeného rozsudku taktiež vyplýva, že súd podľa § 288 ods.

1 Tr. poriadku poškodeného M. J., C.. XX.X.XXXX (žalobca v 1. rade) odkázal s nárokom na náhradu škody na občianske súdne konanie. Predmetný rozsudok nadobudol právoplatnosť dňa 12.6.2013.
Zo žaloby ďalej vyplýva, že v čase dopravnej nehody bolo vozidlo, ktorým bola spôsobená nemajetková ujma zmluvne poistené u žalovaného, ktorého vyzvali žalobcovia na mimosúdne riešenie veci, avšak žalovaný nemajetkovú ujmu odmietol uhradiť. Z dôvodu zavineného protiprávneho konania Ing. Miroslava Rimára došlo k úmrtiu manželky, resp. matky poškodených, a teda aj k zásahu do ich osobnostných práv podľa § 11 Občianskeho zákonníka, predovšetkým do práva na zdravie, súkromný, rodinný a dôstojný život, v dôsledku ktorých vznikla poškodeným nemajetková ujma, pričom z § 13 Občianskeho zákonníka vyplýva, že fyzická osoba má právo najmä domáhať sa, aby jej bolo dané primerané zadosťučinenie v peniazoch.
Žalobcovia v rámci žaloby poukázali taktiež na rozsudok Súdneho dvora EÚ vo veci C 22/12 Haasová c/a Petrík, Holingová, z ktorého vyplýva, že medzi škody, ktoré sa musia uhradiť z povinného zmluvného poistenia za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidlá, patrí aj nemajetková ujma.

2. Žalovaný navrhol žalobu zamietnuť a zaviazať žalobcov na náhradu trov konania. V rámci svojho písomného vyjadrenia zo dňa 21.1.2015 poukázal na to, že článok 3 ods. 1 smernice Rady 72/166/EHS z 24.4.1972 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú motorovými vozidlami a kontroly plnenia povinnosti poistenia tejto zodpovednosti, čl. 1 ods. 1 a 2 druhej smernice Rady 84/5/EHS z 30.9.183 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel, zmenenej a doplnenej smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2005/14/ES z 11.5.2005 a čl. 1 ods. 1 tretej smernice Rady 90/232/EHS z 14.5.1990 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel sa majú vykladať v tom zmysle, že povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej. Smernice uvedené v rozhodnutí ESD boli v roku 2009 konsolidované smernicou 2009/2013. V zmysle judikatúry ESD z predmetu prvej, druhej a tretej smernice, ako aj z ich znenia vyplýva, že ich cieľom nie je harmonizácia zodpovednosti za škodu členských štátov a že podľa súčasného práva Spoločenstva samotné členské štáty môžu voľne upraviť zodpovednosť za škodu pri nehodách spôsobených prevádzkou motorových vozidiel. ESD vo svojom rozsudku Farrell C-356/05 uviedol, že povinnosť poistného krytia cestujúcich je definovaná právnymi predpismi Spoločenstva a rozsah odškodnenia upravuje predovšetkým vnútroštátne právo. V zmysle bodu (22) Smernice 2009/103/ES: Škody na zdraví a škody na veciach, ktoré utrpeli chodci, cyklisti a iní nemotorizovaní užívatelia cesty, ktorí sú obyčajne najslabšími účastníkmi nehody, by malo pokrývať povinné poistenie vozidla účastného na nehode, ak majú nárok na náhradu škody podľa vnútroštátneho práva. Toto ustanovenie nepredurčuje zodpovednosť za škodu alebo výšku náhrady za škodu pri konkrétnej nehode podľa vnútroštátnych právnych predpisov. Vzhľadom na vyššie uvedené je zrejmé, že určenie rozsahu odškodnenia obetí pri dopravných nehodách je vyhradené pre členské štáty EÚ. Žalovaný zastáva názor, že európske motorové smernice nemajú priamy účinok. Smernice majú špeciálne postavenie v rámci komunitárneho práva Spoločenstva a sú záväzné pre členské štáty Spoločenstva, ktorým sú určené, a to vzhľadom na výsledok, ktorý sa má dosiahnuť, pričom voľba foriem a metód sa ponecháva na orgány členského štátu. Smernica je vždy adresovaná členským štátom. Nezaväzuje a nezakladá priamo práva a povinnosti fyzickým a právnickým osobám a vyžaduje si transpozíciu do vnútroštátneho aktu členského štátu. Lehotu na transpozíciu do právneho poriadku členského štátu upravuje priamo smernica. Tzv. motorové smernice boli transponované do právneho poriadku Slovenskej republiky práve zákonom č. 381/2001 Z.z. a jeho následnými novelami. V prípade smerníc ustanovenie č. 249 Zmluvy o založení Európskych spoločenstiev (ďalej len ZES) nepredpokladá ich priamu aplikovateľnosť. O smernici ZES hovorí, že zaväzuje členský štát, a to len čo do cieľa, ktorý sa má dosiahnuť. ESD však čiastočne za splnenia určitých podmienok priznal smerniciam obdobný účinok, aký majú nariadenia, a to v prípadoch, že štát neimplementoval smernicu v určenom čase alebo stanoveným spôsobom a pritom sú splnené podmienky na priznanie priameho účinku. Významným rozhodnutím ESD v danom prípade je rozhodnutie vo veci Marshall C-152/84, v ktorom ESD argumentoval, že
a) smernica nemôže sama o sebe ukladať povinnosti jednotlivcom, a preto nemôže byť ustanovenie smernice použité proti nemu,
b) článok 249 ZES priznáva záväznosť smernice len voči členským štátom, nie jednotlivcom.
S poukazom na už uvedené, je pre priamy účinok smernice potrebné, aby boli naplnené nasledovné podmienky:

1. jasný, presný a dostatočne určitý záväzok obsiahnutý v smernici
2. nepodmienečný záväzok
3. uplynutie času na transpozíciu smernice do vnútroštátneho poriadku
4. nejde o záväzok, ktorý priamo ukladá povinnosť jednotlivcovi.
Žalovaný ďalej poukázal na to, že slovenská právna úprava definuje rozsah poistného krytia povinného zmluvného poistenia (PZP) tak, že doň nezahŕňa nemajetkovú ujmu za zásah do osobnostných práv pozostalých blízkych osôb po obetiach dopravnej nehody, pričom tento záver potvrdil aj Najvyšší súd SR v rozhodnutiach sp. zn. 4Cdo 168/2009, resp. 4Cdo 139/2011 a preto prípadný eurokonformný výklad pojmu „škoda na zdraví“ podľa § 4 ods. 2 písm. a) zákona o PZP v tom zmysle, že by mal zahŕňať aj náhradu nemajetkovej ujmy blízkych osôb obetí dopravnej nehody, by bol v rozpore so slovenským právom a preto by nemal byť prípustný. Takýto výklad by tiež odporoval princípu právnej istoty a zároveň aj retroaktívne zasahoval do existujúcich vzťahov povinného zmluvného poistenia, čo by odporovalo princípom právneho štátu v zmysle čl. 1 ods. 1 Ústavy SR. Na základe uvedeného má teda žalovaný za to, že k zahrnutiu práva pozostalých blízkych osôb po obetiach dopravných nehôd na náhradu nemajetkovej ujmy do existujúcej úpravy PZP nemožno dospieť ani eurokonformným výkladom zákona o PZP (nepriamym účinkom smerníc). V súvislosti s vecou, ktorú prejednával Európsky súdny dvor pod sp. zn. C 22/2012 (Haasová c/a Petrík, Holingová), žalovaný poukázal na to, že ide o prípad dopravnej nehody, ktorá sa stala na území Českej republiky a v zmysle Dohovoru o práve použiteľnom na dopravné nehody uzavretého 4.5.1971 v Haagu, ktorý ratifikovala Slovenská republika, ako aj Česká republika a ďalšie krajiny, sú rozhodným právom vnútroštátne predpisy štátu, na území ktorého došlo k nehode. V uvedenej veci teda bolo uplatniteľným právom právo Českej republiky, ktoré upravuje nemajetkovú ujmu ako náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu. Uvedené však nie je možné aplikovať v tomto konaní, nakoľko slovenská právna úprava pod pojmom „škoda“ nerozumie nemajetkovú ujmu, teda ujmu, ktorú je povinná uhradiť osoba, ktorá zásah do osobnostných práv spôsobila, ak iný spôsob nápravy nie je možný, naopak tieto pojmy striktne odlišuje. Žalovaný ďalej poukázal na to, že § 4 ods. 2 zákona o PZP uvádza, že poistený má právo, aby poisťovateľ za neho nahradil poškodenému uplatnené a preukázané nároky na náhradu škody, pričom nemajetková ujma však nie je škoda, čo je zrejmé aj zo systematiky Občianskeho zákonníka, kde je ochrana osobnosti a nemajetková ujma upravená v 1. časti Občianskeho zákonníka (všeobecné ustanovenia) a zodpovednosť za škodu je upravená v 6. časti Občianskeho zákonníka (zodpovednosť za škodu a za bezdôvodné obohatenie). Jedná sa teda o dva úplne odlišné právne nároky. Žalovaný taktiež poukázal na to, že nesúhlasí s extenzívnym výkladom ustanovenia § 4 ods. 2 písm. a) zákona o PZP, ktoré vymedzuje rozsahu poistného krytia a to tým spôsobom, že ustanovenie § 4 ods. 1 stanovuje, že poistenie zodpovednosti sa vzťahuje na každého, kto zodpovedá za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla uvedeného v poistnej zmluve, pričom už z tohto zákonného ustanovenia je zrejmé, že poistenie sa týka poistenia zodpovednosti za škodu a nie poistenia zodpovednosti za nemajetkovú ujmu. Nemožno teda dospieť k inému záveru, ako k tomu, že povinným zmluvným poistením zodpovednosti za škodu je krytá výlučne škoda, nie nemajetková ujma. Žalovaný zároveň namietal jeho pasívnu vecnú legitimáciu v tomto konaní, keďže ako poisťovateľ je len účastníkom poistného vzťahu zo zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, žiadnym spôsobom nezasiahol do osobnostných práv žalobcov a preto v prípade nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v zmysle § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka nie je pasívne legitimovaný. Žalovaný taktiež vzniesol námietku premlčania s poukazom na ustanovenie § 15 ods. 2 zákona o PZP, nakoľko toto ustanovenie obsahuje špeciálnu úpravu, ktorá má prednosť pred úpravou všeobecnou.

3. Z výsluchu žalobcu v 1. rade M. J. (manžela nebohej) vyplynulo, že s nebohou manželkou mali veľmi pekný vzťah, bola mu kamarátkou, aj priateľkou. Odkedy sa zosobášili (r. 1981), pracoval na turnusoch v Čechách resp. na Slovensku, a to tak, že 2 - 3 týždne pracoval a zbytok mesiaca bol doma. Poukázal na to, že je veľmi ťažké vyjadrovať sa k pocitom zo straty tak blízkeho človeka. Nebohá manželka, okrem iného, pomáhala synovi s hypotékou. Chodievali na spoločné výlety za dcérou a synom, keďže syn býva v Košiciach a dcéra vo Viedni. Uviedol, že vinník nehody mu poslal list, v ktorom sa ospravedlňoval, pričom ho prekvapilo to, že v liste bolo uvedené, že aj tomuto vodičovi sa veľmi zmenil život, pričom nevie, čo by mal na to povedať on, teda ako sa jemu zmenil život. Z jeho výsluchu taktiež vyplynulo, že nenavštevuje ambulanciu nejakého psychológa a tiež pravidelne neberie žiadne lieky, sem-tam nejaké lieky na spanie. K výške uplatneného nároku uviedol, že túto vec konzultoval s advokátom a uvažovali aj o tom materiálnom, pretože citovo sa to už nedá nahradiť, a to aj s ohľadom na príjem nebohej manželky, resp. predpokladanú dĺžku života. Z jeho výsluchu taktiež vyplynulo, že neveril tomu, že sa takouto formou (žalobou) musí domáhať niečoho, čo mu patrí, keďže existujú nejaké poistky a malo by to byť automatické.

Poukázal na to, že právny zástupca ho požiadal, aby skúsil tieto pocity vyjadriť aj písomne. V rámci tohto písomného vyjadrenia uviedol, že je ťažké opisovať ako sa cíti, pretože bolesť je tak silná, že ju ani nevie vyjadriť. Akákoľvek myšlienka na to, ho ničí. Nikdy nebude mať pri seba najbližšieho človeka, ktorému sa mohol zveriť so všetkými problémami, cíti sa osamotený, nakoľko aj deti sú odsťahované. Nevie, čo bude ďalej robiť.

4. Žalobca v 3. rade B.. X. M. J. (syn nebohej) v rámci výsluchu pred súdom poukázal na to, že mal s mamkou výborný vzťah, dá sa povedať, že všetky problémy riešil s ňou, bola mu bútľavou vŕbou, vytvárala teplo domova, pretože otec bol často preč za prácou, keď bol on menší. Uviedol, že mama ho všestranne podporovala napr. aj s hypotékou a pomáhala mu aj pri jej splácaní. Poukázal na to, že rodičia boli spolu často doma, nevyhľadávali nejaké zábavy mimo domu. Uviedol, že v minulosti bol plný energie a teraz potrebuje viac času na relax, na odreagovanie sa, nepravidelne tiež užíva prírodné tabletky na spanie. Taktiež uviedol, že predpokladá, že bolesť sa nejako z hľadiska času bude rozplývať, ale zatiaľ to tak nie je.
Vo svojom písomnom vyjadrení uviedol, že je unavený z neustáleho pocitu smútku a z neustáleho presviedčania sa, že už to musí prebolieť. Nevie sa poriadne sústrediť na prácu, všetko mu trvá dvakrát tak dlho ako pred mamkinou nehodou. Máva návaly smútku, plaču, bezradnosti, niekedy sa pristihne ako len tak hľadí so prázdna. Veľmi ho trápi, že si nepamätá ich posledné objatie, nepamätá si ich poslednú pusu, hoci sa veľmi snaží nájsť tú skrytú spomienku. Mamku už po nehode nevidel, nemal na to odvahu ani v nemocnici, ani pri poslednej rozlúčke, nevie spracovať, že tu už nie je. Mamka by ho nerada videla, že sa takto trápi, preto sa snaží zo všetkých síl naučiť sa s tým žiť, no zatiaľ prehráva.

5. Z prednesu právneho zástupcu žalobcov vyplynulo, že žalobkyňa v 2. rade žije vo Viedni, pričom z dôvodu, že by ťažko psychicky a emocionálne znášala prípadné vyjadrovanie sa k tejto udalosti, predložila súdu svoje písomné vyjadrenie zo dňa 1.8.2014.
Z tohto vyjadrenia vyplýva, že pokiaľ má napísať ako sa cíti, tak nevie kde začať. Má písať, že jej prvá myšlienka ráno a posledná večer patrí mamke? Má písať, že čas nič nelieči, ale vie svoje slzy lepšie ovládať? Má napísať, že tomu nemôže uveriť a prežíva tú chvíľu, keď jej to oznámili znova a znova. Myslí tiež na svojho brata a ocka ako sa ponáhľali do nemocnice. Má napísať, že na to miesto, kde ľudia priniesli kvety a kde ona raz bola už nikdy nepôjde? Má napísať, že už nemá najlepšiu kamarátku, poradkyňu, anjela, rodinu? Má napísať, že sa snaží nemyslieť večer na ocka, lebo vie, že sedí sám doma? Že keby nemala takú oporu v jej partnerovi a v jej dvoch mužoch (ocko a brat), tak už je dávno pri nej? Že slová ľúbim Ťa boli posledné, čo jej povedala, keď si deň predtým telefonovali?

6. Súd prvej inštancie v predmetnej veci rozhodol rozsudkom zo dňa 13.5.2015 tak, že žalobu zamietol z dôvodu, že nie je daná pasívna legitimácia žalovaného v tomto konaní. Pri odôvodnení uvedeného rozhodnutia vychádzal z nasledovných úvah:

Z vyjadrenia právneho zástupcu žalobcov vyplynulo, že žalobcovia odvodzujú pasívnu legitimáciu žalovaného z ustanovenia § 15 zákona o PZP. S poukazom na zásahu hospodárnosti konania sa súd prvotne zaoberal žalovaným vznesenou námietkou nedostatku jeho pasívnej legitimácie a vznesenou námietkou premlčania.
Ohľadom vznesenej námietky premlčania súd konštatuje, že táto nie je dôvodná. Žalovaný poukázal na ustanovenie § 15 ods. 2 zákona o PZP, z ktorého vyplýva, že na premlčanie nároku na náhradu škody proti poisťovateľovi platí rovnaká úprava ako na premlčanie nároku proti osobe, ktorá škodu spôsobila, pričom paradoxne práve žalovaný poukázal na to, že nárok na náhradu škody je úplne odlišným a iným inštitútom, než nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, pre ktorú platí všeobecná trojročná premlčacia lehota a keďže k nehode došlo 17.8.2012 a žaloba bola súdu podaná 17.8.2014, tento nárok nie je premlčaný.
Námietku žalovaného ohľadom skutočnosti, že nie je v spore vecne pasívne legitimovaný už ale súd vyhodnotil ako dôvodnú. Je nesporné, že žalovaný žiadnym spôsobom nezasiahol do práva na ochranu osobnosti žalobcov, keďže týmto subjektom potencionálne môže byť v danom prípade vodič motorového vozidla, ktorý dopravnú nehodu, zavinil a jedná sa teda o osobnú povinnosť tohto subjektu, ktorá v zmysle žiadneho zákonného ustanovenia neprechádza na inú osobu. Na druhej strane pokiaľ žalobcovia odvodzujú pasívnu legitimáciu z ustanovenia § 15 ods. 1 a zákona o PZP, tak na základe zákona o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, má s poukazom na ustanovenie § 4 ods. 2 zákona o PZP poistený (v danom prípade osoba, ktorá spôsobila dopravnú nehodu) z poistenia zodpovednosti právo, aby poisťovateľ (v danom prípade žalovaný) za

neho nahradil poškodenému (v danom prípade žalobcom) uplatnené a preukázané nároky na náhradu škody na zdraví, škody na veci, ušlého zisku a účelne vynaložených nákladov spojených s právnym zastúpením. Je teda zrejmé, že okrem účelne vynaložených nákladov spojených s právnym zastúpením, uvedené nároky predstavujú náhradu škody tak ju pozná Občiansky zákonník v rámci 6. časti druhej hlavy (zodpovednosť za škodu). Je teda nepochybné, že z titulu poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla nie je možné odškodniť nárok na nemajetkovú ujmu a z tohto dôvodu nie je daná ani pasívna legitimácia žalovaného, a to ani na základe ustanovenia § 15 zákona o PZP ako ju odvodzujú žalobcovia.
Pokiaľ žalobcovia argumentovali v prejednávanej veci rozsudkom Súdneho dvora EÚ zo dňa 24.10.2013 vo veci C 22/12 Haasová c/a Petrík, Holingová, súd v tejto súvislosti poukazuje na skutočnosť, že z citovaného rozhodnutia síce vyplýva, že povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode, avšak iba vtedy ak náhradu nemajetkovej ujmy na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej. Slovenský právny poriadok však takúto náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla neupravuje a preto v danom prípade nie je možné „kryť“ nárok na náhradu nemajetkovej ujmy z tohto druhu povinného zmluvného poistenia. V danom prípade podľa názoru súdu nie je možný ani žiaden extenzívny výklad § 4 ods. 2 zákona o PZP, keďže náhrada nemajetkovej ujmy nie je náhradou škody, resp. ani účelne vynaloženými nákladmi spojenými s právnym zastúpením a v tomto ohľade je potrebné dať za pravdu žalovanému, že sa jedná o dva úplne odlišné právne nároky. V tejto súvislosti má súd zároveň za to, že pokiaľ by bolo úmyslom zákonodarcu odškodnenie nemajetkovej ujmy prostredníctvom už spomínaného druhu poistenia, tak tento inštitút by bol zahrnutý do spomínaného taxatívneho výpočtu ustanovenia § 4 ods. 2 zákona o PZP.
V súvislosti s odkazom žalobcov na uvedené rozhodnutie súdneho dvora, súd navyše poukazuje na to, že v tejto veci poisťovňa ani nebola v danom spore účastníkom konania a na posúdenie nárokov poškodených osôb sa nevzťahoval slovenský právny poriadok, keďže k nehode došlo na území Českej republiky a podľa haagskeho dohovoru sa na danú vec aplikoval český právny poriadok. Podstatnou okolnosťou je však skutočnosť, že slovenský právny poriadok neobsahuje možnosť odškodnenia nemajetkovej ujmy v peniazoch príbuzných obetí dopravných nehôd cestou povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a z tohto dôvodu nie je možné uplatniť ani priamy nárok voči poisťovateľovi z titulu odškodnenia tohto nároku a z tohto dôvodu teda ani poisťovateľ, v danom prípade žalovaný, nie je v danom spore pasívne legitimovaný.
Žalobcovia v rámci žaloby nešpecifikujú na základe ktorého konkrétneho ustanovenia zákona o PZP, resp. iného predpisu by mala byť daná povinnosť žalovaného na náhradu nemajetkovej ujmy žalobcom, pričom v rozhodnutí Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Cdo 168/2009 je rozoberaný pojem „nákladov pri usmrtení“, ktorý nie je definovaný ani v zákone o PZP, ani v Občianskom zákonníku, avšak je potrebné ho vysvetľovať vo význame výdavkov, ktoré boli vynaložené v súvislosti s usmrtením poškodeného, pričom poisťovateľ je v takýchto prípadoch povinný za poisteného (vinníka nehody) uhradiť tieto výdavky iba vtedy, ak boli skutočne vynaložené a ak sa tak stalo v príčinnej súvislosti s úmrtím poškodeného, pričom osoba, ktorá ich vynaložila, je povinná tieto výdavky aj preukázať. Občiansky zákonník za náklady pri usmrtení považuje náklady spojené s pohrebom (§ 449 ods. 2 OZ) Na druhej strane podstatou a účelom nemajetkovej ujmy v peniazoch je poskytnúť fyzickej osobe, ktorej osobnostné právo bolo porušené, priznanie peňažnej satisfakcie, ktorú však nie je možné presne zistiť a nedá sa ani presne vyčísliť, ani preukázať. Z citovaného rozhodnutia najvyššieho súdu zároveň vyplýva, že medzi pojmami „náhrada škody“ a „odškodnenie nemajetkovej ujmy v peniazoch“ nie je obsahová ani pojmová blízkosť. Úplne rozdielna je ich podstata, ako aj účel, ktorému tieto inštitúty majú slúžiť, pričom rovnako odlišný je aj gramatický význam týchto slovných spojení a blízkosti týchto pojmov nenasvedčuje ani ich systematické zaradenie v rámci Občianskeho zákonníka (náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch je zaradená v 1. časti Občianskeho zákonníka - Všeobecné ustanovenia a náklady pri usmrtení v 6. časti Občianskeho zákonníka - Zodpovednosť za škodu a bezdôvodné obohatenie). Z citovaného rozhodnutia taktiež vyplýva, že odlišnosť nemajetkovej ujmy podľa § 13 ods. 2 OZ od škody podľa ustanovení § 420 a nasl. OZ potvrdzuje aj ustanovenie § 16 OZ, podľa ktorého kto neoprávneným zásahom do práva na ochranu osobnosti spôsobil škodu, zodpovedá za ňu podľa ustanovení tohto zákona o zodpovednosti za škodu. Podľa súčasnej platnej úpravy teda možno nemajetkovú ujmu za zásah do osobnostných práv usmrtením blízkej osoby uplatňovať len mimo rámec inštitútu zodpovednosti za škodu, t.j. podľa § 11 a nasl. OZ.

7. Proti tomuto rozsudku prvostupňového súdu podali odvolanie žalobcovia a súd druhej inštancie tento rozsudkom zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie. V rámci odôvodnenia svojho rozhodnutia súd druhej inštancie uviedol okrem iného tieto skutočnosti:

„V konaní nebolo sporné, že poistný vzťah medzi osobou, ktorá zavinila dopravnú nehodu a žalovaným v čase vzniku dopravnej nehody existoval, išlo o poistný vzťah z titulu povinného zmluvného poistenia podľa zákona č. 381/2001 Z.z. Pokiaľ si preto žalobcovia uplatnili nárok voči žalovanému, uplatnili si ho voči subjektu, ktorý vo vzťahu k žalobcom bol pasívne legitimovaný.
Otázka zodpovednosti žalovaných za vzniknutú nemajetkovú ujmu bola, na rozdiel od rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Cdo/168/2009 judikovaná Súdnym dvorom Európskej únie, a to rozsudkom vo veci Haasová C-22/12 a vo veci Drozdovs C-277/12. Rozsudkami bola riešená prejudiciálna otázka položená Krajským súdom v Prešove týkajúca sa len náhrady nemajetkovej ujmy v súvislosti so zodpovednosťou za škodu spôsobenú motorovými vozidlami. Podľa týchto rozsudkov pod pojmom ujma na zdraví je potrebné rozumieť akúkoľvek ujmu, ak jej náhrada vyplýva zo zodpovednosti poisteného za škodu z vnútroštátneho práva uplatniteľného v danom spore, ktorá bola spôsobená zásahom do osobnej integrity, čo zahŕňa tak fyzickú, ako aj psychickú traumu. Súdny dvor dospel k záveru, že medzi škody, ktoré sa musia z povinného zmluvného poistenia nahradiť, patrí aj nemajetková ujma, ak možno náhradu tejto ujmy požadovať podľa vnútroštátneho práva. Keďže zodpovednosť osoby, ktorá spôsobila dopravnú nehodu, Y.. B. U., vozidlo ktorého bolo poistené u žalovaného, vyplýva z ust. § 11 a § 13 Občianskeho zákonníka a táto zodpovednosť vznikla na základe dopravnej nehody, potom platí, že povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej.
S rozhodnutiami Súdneho dvora Európskej únie je možné v celom rozsahu súhlasiť a vykladať povinnosť žalovaného plniť vo vzťahu k žalobcom eurokomformne.
Súd prvého stupňa pochybil, keď pri rozhodovaní o nároku uplatneného voči žalovaného tieto okolnosti nevzal do úvahy.
Preto odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa podľa § 221 ods. 1 písm. h) O.s.p. zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.
Úlohou prvostupňového súdu bude opätovne nárok žalobcu prejednať a rozhodnúť, pričom pri rozhodovaní bude vychádzať z ust. § 226 O.s.p. o viazanosti právnym názorom odvolacieho súdu.“

8. Vzhľadom na citované rozhodnutie súdu druhej inštancie, súd pri viazanosti právnym názorom odvolacieho súdu vychádzal zo skutočnosti, že žalovaný je v spore pasívne legitimovaný a nárok žalobcov posudzoval z hľadiska jeho dôvodnosti.

9. Podľa § 1 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z.z. v platnom znení (ďalej len zákon o PZP), tento zákon upravuje povinné zmluvné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla (ďalej len "poistenie zodpovednosti") a zriadenie Slovenskej kancelárie poisťovateľov (ďalej len "kancelária").
Podľa § 4 ods. 1 zákona o PZP, poistenie zodpovednosti sa vzťahuje na každého, kto zodpovedá za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla uvedeného v poistnej zmluve.
Podľa § 4 ods. 2 zákona o PZP, poistený má z poistenia zodpovednosti právo, aby poisťovateľ za neho nahradil poškodenému uplatnené a preukázané nároky na náhradu
a) škody na zdraví a nákladov pri usmrtení,
b) škody vzniknutej poškodením, zničením, odcudzením alebo stratou veci,
c) účelne vynaložených nákladov spojených s právnym zastúpením pri uplatňovaní nárokov podľa písmen a), b) a d), ak poisťovateľ nesplnil povinnosti uvedené v § 11 ods. 6 písm. a) alebo písm. b) alebo poisťovateľ neoprávnene odmietol poskytnúť poistné plnenie, alebo neoprávnene krátil poskytnuté poistné plnenie,
d) ušlého zisku.
Podľa § 4 ods. 3 zákona o PZP, poistený má z poistenia zodpovednosti právo, aby poisťovateľ za neho nahradil príslušným subjektom 6b) uplatnené, preukázané a vyplatené náklady zdravotnej starostlivosti, nemocenské dávky, dávky nemocenského zabezpečenia, úrazové dávky, dávky úrazového zabezpečenia, dôchodkové dávky, dávky výsluhového zabezpečenia a dôchodky starobného dôchodkového sporenia, ak poistený je povinný ich nahradiť týmto subjektom.

Podľa § 4 ods. 4 zákona o PZP, poistený má právo, aby poisťovateľ za neho poskytol poškodenému poistné plnenie v rozsahu podľa odseku 2, ak ku škodovej udalosti, pri ktorej táto škoda vznikla a za ktorú poistený zodpovedá, došlo v čase trvania poistenia zodpovednosti, ak tento zákon neustanovuje inak.
Podľa § 15 ods. 1 zákona o PZP, náhradu škody uhrádza poisťovateľ poškodenému. Poškodený je oprávnený uplatniť svoj nárok na náhradu škody priamo proti poisťovateľovi a je povinný tento nárok preukázať.
Podľa § 15 ods. 2 zákona o PZP, na premlčanie nároku na náhradu škody proti poisťovateľovi platí rovnaká úprava ako na premlčanie nároku proti osobe, ktorá škodu spôsobila.

10. Podľa § 11 Občianskeho zákonníka (ďalej len OZ), fyzická osoba má právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy.
Podľa § 13 ods. 1 OZ, fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jej osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov a aby jej bolo dané primerané zadosťučinenie.
Podľa § 13 ods. 2 OZ, pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadosťučinenie podľa odseku 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jej vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch.
Podľa § 13 ods. 3 OZ, výšku náhrady podľa odseku 2 určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo.
Podľa § 16 OZ, kto neoprávneným zásahom do práva na ochranu osobnosti spôsobí škodu, zodpovedá za ňu podľa ustanovení tohto zákona o zodpovednosti za škodu.

11. Podľa § 193 CSP, súd je viazaný rozhodnutím ústavného súdu o tom, či určitý právny predpis nie je v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, ústavným zákonom alebo medzinárodnou zmluvou, ktorou je Slovenská republika viazaná. Súd je tiež viazaný rozhodnutím ústavného súdu alebo Európskeho súdu pre ľudské práva, ktoré sa týkajú základných ľudských práv a slobôd. Ďalej je súd viazaný rozhodnutím príslušných orgánov o tom, že bol spáchaný trestný čin, priestupok alebo iný správny delikt postihnuteľný podľa osobitného predpisu, a o tom, kto ich spáchal, ako aj rozhodnutím o osobnom stave, vzniku alebo zániku spoločnosti.

12. Podľa § 391 ods. 2 CSP, ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie je viazaný právnym názorom odvolacieho súdu.

13. V predmetnej veci nebolo sporné, že vodič B. U. viedol motorové vozidlo, na ktoré bola so žalovaným uzavretá poistná zmluva z titulu poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, pričom pri vedení tohto motorového vozidla došlo k dopravnej nehode, v dôsledku ktorej došlo k usmrteniu manželky žalobcu v 1. rade a zároveň matky žalovaných v 2. a 3. rade, čím bolo neoprávnene zasiahnuté do súkromia žalobcov chráneného na základe ustanovenia § 11 OZ. Súčasťou súkromia je samozrejme aj rodinný život zahrňujúci najmä právo fyzickej osoby vytvárať, udržiavať a rozvíjať vzájomné vzťahy a v ich rámci napĺňať vlastnú osobnosť. Zásahy do rodinných vzťahov, ktoré sú neoprávnené možno kvalifikovať ako zásahy do rodinného života.

14. V prejednávanej veci mal súd za preukázané, že medzi žalobcami a nebohou poškodenou existovali sociálne, morálne, citové a kultúrne vzťahy vytvorené v rámci ich súkromného a rodinného života, pričom porušením práva na život poškodenej došlo k neoprávnenému zásahu do práv na súkromie žalobcov. Právo na súkromie totiž zahŕňa aj právo fyzickej osoby vytvárať a udržiavať vzťahy s inými ľudskými bytosťami najmä v oblasti citovej tak, aby sa fyzická osoba mohla rozvíjať a napĺňať vlastnú osobnosť. Protiprávne narušenie týchto vzťahov predstavuje neoprávnený zásah do práva na súkromie a rodinný život súkromnej osoby.

15. Pri posudzovaní predmetnej veci súd vychádzal z nepochybnej skutočnosti, že už samotná strata blízkeho človeka znamená pre pozostalých, a to hlavne najbližšiu rodinu, značnú ujmu, teda v zmysle § 13 OZ, zásah do práva na ochranu osobnosti, pričom vo väčšine takýchto prípadov nie je dostatočné morálne zadosťučinenie a je na mieste poskytnutie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch a v takomto prípade súd prihliada na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo.

16. Z výsluchu žalobcov, resp. ich písomných vyjadrení (napr. aj z priloženej fotodokumentácie) je nepochybné, že intenzita vzťahu žalobcov v pozitívnom slova zmysle s nebohou poškodenou bola silná, ako je to v podstate bežné v riadne fungujúcich rodinách. Z vyjadrení všetkých žalobcov jednoznačne vyplynulo, že smrť ich blízkej osoby bola neočakávaná a nedá sa žiadnym spôsobom reparovať a už to podľa názoru súdu, jednoznačne preukazuje závažnosť vzniknutej ujmy, čo teda zároveň odôvodňuje právo žalobcov na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. Súd považoval za dôležité pri posúdení nároku žalobcov aj posúdenie okolností, za ktorých k porušeniu práva došlo a to, že nebohá prechádzala cez cestu riadne na priechode pre chodcov, pričom vinník nehody jazdil vyššou, než povolenou rýchlosťou a napriek tomu, že v súbežnom pravom jazdnom pruhu vozidla stáli, dostatočne neprispôsobil rýchlosť dopravnej situácii a neadekvátne vyhodnotil situáciu v cestnej premávke. V tejto súvislosti súd poukazuje na to, že vinník nehody bol právoplatne odsúdený za nedbanlivostný trestný čin, čo môže byť určitou morálnou satisfakciou pre žalobcov, avšak nie dostatočnou. Súd taktiež poukazuje na to, že z výsluchu žalobcu v 1. rade vyplynulo, že vodič sa písomne ospravedlnil a v rámci svojho ospravedlnenia taktiež poukázal na to, že aj jemu sa zmenil život, čo je, podľa názoru súdu, nepochybné, aj keď sa žalobca v 1. rade sa k tomu vyjadril tak, že čo má na to on povedať, ako sa jemu zmenil život?

17. Z vykonaného dokazovania súd teda zistil, že vzťahy v rodine žalobcov a nebohej boli dobré. Nebohá okrem citového napojenia na členov rodiny, „vytvárania tepla domova“ pomáhala napr. žalobcovi v 3. rade tak, že mu ručila v rámci hypotéky, dokonca mu aj uhrádzala nejaké splátky hypotéky, resp. mu napr. zaplatila poistku za byt. Z písomného vyjadrenia žalobkyne v 2. rade taktiež vyplýva, že aj napriek tomu, že sa odsťahovala do Viedne, kde žije a pracuje, jej pocity a dôsledky straty matky sú značné. Taktiež je nepochybné, že žalobca stratou svojej manželky, s ktorou sa zosobášil v roku 1981, spolu teda ako manželia žili 31 rokov, utrpel značnú ujmu. Z jeho výsluchu napr. vyplynulo, že teraz, keď už boli deti dá sa povedať sebestačné, plánoval aj on s manželkou užiť si dôchodok, venovať sa vnúčatám, absolvovať konečne nejakú dovolenku, ktorú si dovtedy nedopriali, keďže na tom neboli finančne až tak dobre a skôr sa uskromnili kvôli deťom.

18. S poukazom na vyššie uvedené, súd dospel k záveru, že najväčšiu citovú ujmu v dôsledku smrti svojej manželky utrpel žalobca v 1. rade, ktorý vzhľadom na skutočnosť, že dcéra žije vo Viedni a syn v Košiciach, ostal v podstate sám, pričom v období pred smrťou manželky bol aj nezamestnaný, resp. v čase jej smrti pracoval na dohodu a manželka bola riadne zamestnaná, a teda vyváženie zmiernenia nepriaznivých následkov neoprávneného zásahu bolo podľa názoru súdu vo vzťahu k žalobcovi v 1. rade najintenzívnejšie, pričom relutárna satisfakcia by mala vlastne vo vzťahu ku všetkým žalobcom zaistiť odpovedajúce vyváženie a zmiernenie ich nemajetkovej ujmy, čo samozrejme nemožno stotožňovať s vyčíslením „hodnoty ľudského života“. Ak dôjde k smrti jedného z členov rodinného vzťahu, pozostalá osoba môže utrpieť citovú ujmu vo forme šoku, smútku zo straty blízkej osoby a takisto aj spoločenstva (vzťahu) s blízkou osobou. Súdy už v celom rade rozhodnutí konštatovali, že občianskoprávne sankcie za zásah do osobnosti fyzickej osoby spočívajúci v usmrtení blízkej osoby pri dopravnej nehode, ako je to v danej právnej veci, sú dané a to priznaním náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch.

19. Pri určení výšky tohto nároku môže byť pre súd určitým vodítkom aj zákon o odškodňovaní obetí úmyselných trestných činov (zákon č. 215/2006), ktorý sa týka odškodnenia osôb, ktorým bola v dôsledku úmyselných násilných trestných činov spôsobená ujma na zdraví, resp. ak táto osoba v dôsledku tohto činu zomrela (nárok má pozostalý manžel po zomretom a pozostalé dieťa po zomretom, a ak ich niet, pozostalý rodič po zomretom, a ak ho niet, osoba, ku ktorej mal zomretý vyživovaciu povinnosť), na základe ktorého maximálna suma odškodnenia nemôže presiahnuť 50-násobok minimálnej mzdy. V súčasnosti to predstavuje sumu 20.250 EUR (50-násobok minimálnej mzdy - za rok 2016 v sume 405 EUR mesačne v hrubom). Ako vyplýva z vyššie uvedeného, táto právna úprava vychádza z usmrtenia na základe úmyselného trestného činu, pričom v danom prípade došlo k usmrteniu v dôsledku nedbanlivostného trestného činu, preto by aj s ohľadom na túto skutočnosť, teda formu zavinenia, mala byť táto náhrada nižšia.

20. V súvislosti s výškou priznanej náhrady existuje množstvo súdnych rozhodnutí a určitým merítkom pri stanovení tejto výšky môže byť napr. aj rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva v prípade Kontrová c/a Slovenská republika, na základe ktorého bolo sťažovateľke priznaná nemajetková ujma 25.000 EUR za to, že nekonaním štátnych orgánov bolo zasiahnuté do jej osobnostných práv usmrtením jej oboch maloletých detí, pričom v danom prípade došlo k absolútnemu rozvráteniu jej rodinného života, keďže boli usmrtené obe jej dcéry a sťažovateľka iné deti nemala.

21. Na základe vyššie uvedených kritérií súd považoval za adekvátne priznať žalobcovi v 1. rade primerané finančné zadosťučinenie vo výške 10.000 EUR, pričom ako už bolo konštatované, účelom tejto náhrady nie je reparácia celej majetkovej ujmy, ale výhradne iba zmiernenie jej následkov. Pri posúdení výšky náhrady vo vzťahu k žalobcom v 2. a 3. rade, teda deťom nebohej, súd vychádzal okrem iného aj zo skutočnosti, že deti nebohej majú svojich partnerov, s ktorými žijú, resp. plánujú spoločnú budúcnosť a aj keď je strata ich matky nezvratná, ich ujmu s ohľadom na objektivizáciu posudzovanej veci, súd vyhodnotil v nižšom rozsahu (oproti náhrade priznanej žalobcovi v 1. rade) a to tak, že žalobkyni v 2. rade, ktorá žije a pracuje cca 10 rokov vo Viedni, v dôsledku čoho nebola až tak často v osobnom kontakte so svojou nebohou mamou, aj keď to samozrejme bez ďalšieho neznamená zníženie intenzity ich vzťahu, priznal sumu 7.000 EUR a žalobcovi v 3. rade, ktorý býva a pracuje v Košiciach, ktorý častejšie navštevoval svojich rodičov, teda aj nebohú, s ktorou mal podľa vykonaného dokazovania veľmi dobrý vzťah s tým, že nebohá mu pomáhala aj finančne (napr. tým, že mu ručila pri hypotéke), súd priznal náhradu vo výške 8.000 EUR. V prevyšujúcej časti súd žalobu zamietol.

22. Podľa § 255 ods. 1 CSP, súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci. Podľa § 255 ods. 2 CSP, ak mala strana vo veci úspech len čiastočný, súd náhradu trov konania pomerne rozdelí, prípadne vysloví, že žiadna zo strán nemá na náhradu trov konania právo.
Podľa § 262 ods. 1 CSP, o nároku na náhradu trov konania rozhodne aj bez návrhu súd v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí.

23. O trovách konania súd rozhodol na základe vyššie citovaných zákonných ustanovení a pomerne úspešnejšiemu žalovanému, ktorý bol úspešný v rozsahu 83,33 % a neúspešný v rozsahu 16,67 %, priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 66,66 %.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku možno podať odvolanie do 15 dní od jeho doručenia, cestou tunajšieho súdu, na Krajský súd v Prešove.

Podľa § 363 Civilného sporového poriadku, v odvolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh).

Podľa § 364 Civilného sporového poriadku rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.

Ak povinný dobrovoľne nesplní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie, oprávnený môže podať návrh na vykonanie exekúcie podľa zákona č. 233/1995 Z.z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok).